

PÄÄTÖS
Nro 64/2016/2
Dnro PSAVI/1586/2015
Annettu julkipanon jälkeen
14.11.2016

ASIA

Maalämpöputkistojen asentaminen kiinteistöiltä Yläkukkula (765-408-58-12) ja Kukkula (765-408-58-13) Ylisotkamon osakaskunnan yhteiselle vesialueelle (765-876-9-1), Sotkamo

HAKIJA

As Oy Yläkukkula ja As Oy Sotkamon Rantakukkula
OP-Kiinteistökeskus Kainuu Oy
Kainuuntie 22
88600 Sotkamo

SISÄLLYSLUETTELO

HAKEMUS JA ASIAN VIREILLETULO	3
LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA	3
LUPAHAKEMUKSEN SISÄLTÖ.....	3
Hankkeen tarkoitus ja yleiskuvaus	3
Kaavoitustilanne	3
Vesistötiedot	3
Vesi- ja ranta-alueiden käyttö.....	4
Suoritettavat toimenpiteet ja rakenteiden tekninen kuvaus.....	4
Kiinteistötiedot	5
Hanketta varten tarvittavat alueet.....	5
Pohjavesialueet ja pohjavedenottamon suojavyöhykkeet.....	5
Hankkeen vaikutukset	5
Toimenpiteet menetysten ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi	6
Hankkeen hyödyt ja menetykset	6
HAKEMUKSESTA TIEDOTTAMINEN.....	7
LAUSUNNOT	7
MUISTUTUS.....	8
HAKIJAN SELITYS	8
HAKIJAN SELITYKSEN JOHDOSTA PYYDETTY VASTASELITYS.....	10
ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU	10
RATKAISUN PERUSTELUT	10
Sovelletut säännökset.....	12
LAUSUNTOIHIN JA MUISTUTUKSIIN VASTAAMINEN	12
KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN	12
PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN.....	12
MUUTOKSENHAKU	14

HAKEMUS JA ASIAN VIREILLETULO

As Oy Yläkukkula ja As Oy Sotkamon Rantakukkula ovat 18.6.2015 aluehallintovirastossa vireille panemassaan ja myöhemmin täydentämässään hakemuksessa pyytäneet lupaa taloyhtiöiden Yläkukkulan ja Rantakukkulan kahden maalämpöputkiston sijoittamiseen kiinteistöillä Yläkukkula 765-408-58-12 ja Kukkula 765-408-58-13 sekä vesistöön kiinteistöllä Ylisotkamon osakaskunta 765-876-9-1 Sotkamon kunnassa ja pysyvää käyttöoikeutta hanketta varten tarvittaviin alueisiin.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Vesilain 3 luvun 2 § ja 1 luvun 7 §:n 1 momentti

LUPAHAKEMUKSEN SISÄLTÖ

Hankkeen tarkoitus ja yleiskuvaus

Lupaa haetaan taloyhtiöiden Yläkukkulan ja Rantakukkulan kahden maalämpöputkiston sijoittamiseen kiinteistöillä Yläkukkula 765-408-58-12 ja Kukkula 765-408-58-13 sekä vesistöön kiinteistöllä Ylisotkamon osakaskunta 765-876-9-1. Hankkeen tarkoituksena on taloyhtiöiden huonetilojen ja käyttöveden lämmittäminen nykyistä kustannustehokkaammin. Hankealue sijaitsee keskeisellä alueella Sotkamon taajamassa.

Taloyhtiöiden kahden rakennuksen jakokaivosta kaivetaan maahan runkoputket. Rannalta sijoitetaan lämmönkeruuputket vesistöön. Putkiston asennustyöt vesistöön kestävät noin kolmesta neljään päivää taloyhtiötä kohti. Työ suoritetaan mahdollisimman pian kohteen saatua rakennusluvan, jolloin myös aikataulu tarkentuu.

Kaavoitustilanne

Alueella on voimassa oleva asemakaava. Alueen kaava sallii asuinkerrostalojen ja pientalojen rakentamisen. Hakijoiden kiinteistöt on merkinnällä AK. Vesistön vastarannalla oleva Syntiniemi on kokonaisuudessaan merkitty puistoalueeksi (VP). Myös Syntiniemen kärjen kohdalla oleva vastaranta on kaavassa merkitty puistoalueeksi. Hankealueen vesialue on kaavassa merkitty vesialueeksi (W). Hakijoiden kiinteistöjen eteläpuolella on merkitty kaksi venevalkamaa (LV).

Vesistötiedot

Hankealueen vesistö on Sotkamojärven ja Pirttijärven välistä salmialuetta. Veden virtaussuunta on Pirttijärveen päin. Veden korkeus putkien asennuspaikalla on noin 3–6m.

Kyseisessä vesistössä tavataan yleisimpiä järvikaloja kuten haukea, ahventa, särkeä ja lahnaa.

Vesi- ja ranta-alueiden käyttö

Alueella tapahtuva kalastus on hyvin pienimuotoista virkistyskalastusta, lähinnä rannoilta tapahtuvaa mato-ongintaa, heittokalastusta sekä vähäisessä määrin veneestä tehtävää uistelua.

Alueen vesiliikenne on vähäistä ja lähinnä pienveneillä tapahtuvaa vesiliikennettä. Aluetta rajoittavat kapeat siltojen alitukset niin Sotkamojärven kuin Pirttijärven suunnalta lähestyttäessä. Nämä sillat osaltaan rajoittavat vesiliikenteen ja veneiden kokoa varsin pieneksi. Virallista laivareittiä alueella ei ole. Hakijoina olevat taloyhtiöt omistavat tontit rantaan saakka ja rantojen käyttö tältä osin on taloyhtiöiden omassa käytössä. Myös lähimmät naapurit ovat taloyhtiöitä, jotka hallitsevat ranta-alueita kohdaltaan.

Yleisiä laitureita tai veneenlaskupaikkoja alueella ei ole. Kaavassa kyseiselle ranta-alueelle on merkitty kaksi venevalkamaa, mutta niitä ei kuitenkaan ole käytännössä rakennettu tai merkitty ja ne eivät ole siten yleisessä käytössä. Vastarannalla oleva Syntiniemi on Sotkamon seurakunnan omistamaa puistoaluetta ja kyseisellä alueella ei ole rakennuksia.

Suoritettavat toimenpiteet ja rakenteiden tekninen kuvaus

Hankkeen rakenteet käsittävät järven pohjaan upotettavat keruuputkistot, niiden painot, sekä kokoojakaivot, jotka rakennetaan kohteiden tonteille.

As Oy Yläkukkulalla ja As Oy Sotkamon Rantakukkulalla on molemmilla omat ja erilliset lämmönkeruuputkistot, jotka lasketaan vesistöön. Keruuputket ovat 12,5 barin Pe-muoviputkea, joiden pituus vesistössä on 100 m. Yhtä keruuputkistoa kohti asennetaan vesialueelle 8 x 2 x 100 m putkea, joiden päädyissä on U-lenkit.

Lämmönkeruuputkikiepit kiinnitetään yksi kerrallaan letkukaruselliin. Putket koeponnistetaan paineilmalla. Koeponnistuksen jälkeen kollektorit kiinnitetään U-lenkistä. Vene vetää putket karusellikelastosta veteen ja samalla betonipainot kiinnitetään muovikiristyssitein putkiin 1,5 m:n välein. Yksi paino painaa 6 kg. Painojen kappalemäärä on 2 x 540. Putkien painotus on 170 %.

Kun koko putkipituus 100 m on vedetty veden pintaan, merkitään putken sijaintikoordinaatit ylös sähköiseen tiedostoon sekä varmennuslinjat molemmille rannoille. Etanoliliuos pumpataan putkiin, jolloin putkisto painoi-neen laskeutuu tasaltaan vesistön pohjaan. Seuraavalle putkilenkille tehdään samat toimenpiteet. Putkilenkkien asennusväliä pidetään 1,5–2 m:n välisenä koko matkalla ja varmistetaan aina ennen liuoksen pumppausta ja pohjaan laskua paikkakoordinaatit. Näin menetellään kunnes kaikki kahdeksan kollektorilenkkiä on asennettu, jonka jälkeen putkien päät kiinnitetään maalle asennettavaan jakokaivoon.

Vesistöstä kiinteistölle asennettavat vaakaputkistot ovat esieristettyä 10 barin maaputkea varoitusnauhoineen. Ne asennetaan yhtenäisellä

putkikourulla jakokaivolle talon sisältä saakka. Putkien pituus maa-alueella on 30 m ja 50 m.

Putkistossa oleva lämmönkeruuneste on Naturet Geo Safe -etanoliliuos 28 p-%.

Keruuputkiston kunto tarkistetaan ennen järveen upottamista ja suoritetaan koeponnistus ennen ja jälkeen liuosputken järven pohjaan asentamisen. Putkistoon asennetaan hälytysjärjestelmä.

Putkien asennustyöt vesistöön kestävät arviolta kolmesta neljään työpäivää taloyhtiötä kohti. Alueelle ei porata yhtään lämpökaivoa. Putket lasketaan vesistöön ja maalla kulkevat kaivannot tehdään kaivinkoneella.

Työlle nimetään vastuuhenkilöt ja ne ilmoitetaan viranomaisille.

Kiinteistötiedot

Hankealuetta ovat maa-alueella olevat kiinteistöt Yläkukkula 765-408-58-12 ja Kukkula 765-408-58-13 sekä Ylisotkamon osakaskunnan yhteinen vesialue 765-876-9-1.

Hanketta varten tarvittavat alueet

Hakijat hakevat pysyvää käyttöoikeutta putkien sijoittamiseen tarvittavaan vesialueeseen. Putkistojen vaatima vesialueen pinta-ala on yhteensä 0,64 ha. Korvaukseksi pysyvästä käyttöoikeudesta hakijat ovat esittäneet maksettavaksi Ylisotkamon osakaskunnalle yhteensä 1 600 euroa.

Pohjavesialueet ja pohjavedenottamon suojavyöhykkeet

Hakijoiden kiinteistöt sijaitsevat Hiukanharjun–Pöllyvaaran pohjavesialueella. Hiukan vedenottamo sijaitsee noin 400 m:n etäisyydellä hankealueelta. Kiinteistöt eli hankealueen maa-alueet sijaitsevat pohjaveden varsinaisen muodostumisalueen rajan sisäpuolella. Vesistöalue, johon maalämpöputkistot sijoitetaan, sijaitsee varsinaisen muodostumisalueen ulkopuolella mutta pohjavesialueen rajan sisäpuolella.

Pohjaveden korkeustietojen mukaan maalämpöputket sijoittuisivat alueelle, jolta ei ole virtausta vedenottamoon. Pohjaveden virtauskuva on pohjavesialueella, eli Hiukan harjualueella, ennalta arvioitu antikliiniseksi eli ulospäin vettä purkavaksi.

Hankkeen vaikutukset

Hakijoiden arvion mukaan hankkeella ei ole vaikutusta ranta-alueisiin eikä rakennuksiin, rakenteisiin tai laitteisiin. Hankkeella ei ole vaikutusta vesiliikenteeseen, koska putkistot upotetaan painotettuina järven pohjaan. Hankkeella ei ole vaikutusta kaavoitukseen. Hankkeesta ei aiheudu menetystä yleiselle eikä yksityiselle edulle.

Hankkeella ei ole vaikutusta vesistön laatuun tai tilaan, kalastoon tai kalastukseen, lähialueen pohjavesiolosuhteisiin tai niiden tilaan. Hankealueella ei ole muinaismuistolain mukaisia suojelukohteita. Hankealueella ei myöskään ole tiedossa olevia vesitaloushankkeita, joihin sillä olisi vaikutusta.

Toimenpiteet menetysten ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi

Lämmönsiirtonesteiden pääsy vesistöön, pohjaveteen ja maaperään putkiston rikkoutumisen tai vuodon seurauksena estetään siten, että järjestelmä pysäyttää liuospumput lämpötilaeron muutoksesta vuodon sattuessa. Jakokaivo (jossa ovat ainoat mekaaniset liitokset) varustetaan muovista tehdyn ja bentoniittisavella täytetyn jakokaivon ympärille asennettavaan valuma-altaaseen, joka on täytetty leca-soralla. Sorakerroksen päälle tulee lisäksi muovi ja savikerrokset ennen pintamaita.

Mikäli maalämpöneste vuotaisi vesistöön, laimentaisi se veden virtauksen mukana ja hajoaisi biologisesti eikä aiheuttaisi terveydellistä haittaa eliöstölle, kasveille tai ihmisille.

Vesistön käytön turvaaminen työn aikana voidaan toteuttaa esimerkiksi puomittamalla upotusalue.

Hankkeen hyödyt ja menetykset

As Oy Yläkukkulan lämpöpumput hyödyntävät järviveden lämmöstä 250 MWh/vuosi ja As Oy Rantakukkulan lämpöpumput 230 MWh/vuosi. Lämpöpumpun tarvitsema sähköenergia on 63,7 MWh. Arvion mukaan kiinteistöjen säästö on kaukolämmön hintaan verrattuna yhteensä noin 18 000 euroa vuodessa.

Verkkokalastusta putkistojen sijoittamisalueella ei ole havaittu. Ammatti- maista kalastusta alueella ei ole. On mahdollista, että putkistoihin tai painoihin voi uistin tai verkko tarttua, mutta todennäköisemmin uistin tarttuu tiukemmin pohjassa oleviin hakoihin tai muuhun kasvustoon. On todennäköistä, että putket painoineen tulevat ajan myötä painumaan pohjalietteeseen ja siten aiheuttavat hyvin vähän haittaa virkistyskalastukselle.

Hakijan arvion mukaan hanke ei vaaranna yleistä terveydentilaa eikä turvallisuutta, sillä lähin vedenottamo sijaitsee 400 m:n etäisyydellä hakijoiden suunnitelluista maalämpöputkista. Pohjaveden korkeustietojen mukaan maalämpöputket sijoittuvat alueelle, jolta ei ole virtausta vedenottamoon. Pohjaveden virtauskuva on antiklininen, eli ulospäin vettä purkava.

Hakijoiden arvion mukaan hankkeesta yleiselle ja yksityiselle edulle saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleiselle tai yksityiselle koituviin menetyksiin eikä hanke loukkaa yleistä tai yksityistä etua. Hanke ei vaaranna yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta. Hakijoiden maalämpöputkiston asentamista puoltaa yksilön tai yhteisön vapaus valita energiantuotantotapa. Maalämpöratkaisulla saavutetaan ympäristöministeriön

asettamat energiankulutustavoitteet ostoenergian määrässä. Eri lämmitysmuotojen kertoimet ovat sähkölämmityksen osalta 1,7, kaukolämmön osalta 1,0 ja maalämmön osalta 0,5.

HAKEMUKSESTA TIEDOTTAMINEN

Aluehallintovirasto on vesilain 11 luvun 7, 10 ja 11 §:ssä säädetyllä tavalla kuuluttamalla asiasta aluehallintovirastossa ja Sotkamon kunnassa varannut tilaisuuden muistutusten tekemiseen ja mielipiteiden esittämiseen hakemuksen johdosta viimeistään 7.3.2016. Kuulutus on erikseen lähetetty asiakirjoista ilmeneville asianosaisille.

Aluehallintovirasto on vesilain 11 luvun 6 §:n mukaisesti pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnon Kainuun ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat vastuualueelta, Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselta ja Sotkamon kunnalta sekä kunnan ympäristönsuojelu- ja kaavoitusviranomaisilta.

Hakemuksen kuulutus on 5.2.2016 julkaistu internetissä aluehallintoviraston Lupa-Tietopalvelussa.

LAUSUNNOT

1) **Kainuun ELY-keskus** on lausunnossaan pitänyt suotavana, että maalämpöputkistot ja maalämpökaivot sijoitetaan pääsääntöisesti pohjavesialueen ulkopuolelle. Hiukan pohjavedenottamo sijaitsee noin 400 m:n etäisyydellä hankealueelta. Sotkamon kunnan Vuokatin, Hiukanharjun ja Pöllyvaaran pohjavesialueiden suojelusuunnitelman mukaan maalämpökaivojen poraaminen alle 500 m:n päähän vedenottamosta tulee kieltää. Kyseisten kiinteistöjen lämpöputkistojen runkoputket sijoittuvat Hiukan harjualueen reunalle, joten pohjaveden pilaantumisriski mahdollisessa putkiston vuototilanteessa on kuitenkin vähäinen.

Kainuun ELY-keskus ei ole pitänyt suotavana, että suuri määrä keruuputkistoja (0,64 ha) sijoitetaan asemakaava-alueeseen rajoittuvaan kaapeaan kahden järven väliseen vesireittiin. Vesistössä keruuputket ulottuvat lähes vastarannalle ja osittain naapurikiinteistöjen kohdalle. Vesistöön asennettaessa keruuputket tulisi pyrkiä sijoittamaan oman kiinteistön kohdalle siten, etteivät ne vaikeuta jatkossa mahdollista muuta vesistön käyttöä, kuten esimerkiksi yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittamista tai mahdollista muiden kiinteistöjen maalämpöputkistojen asentamista kyseisellä alueella.

Sotkamon kunnan voimassa oleva rakennusjärjestys ei salli asemakaava-alueeseen rajoittuvilla vesistöillä lämmönkeruuputkiston asentamista vesistöön.

Mikäli aluehallintovirasto myöntää kuitenkin hakemuksen mukaisen luvan, tulee hakijan varmistaa, etteivät pohjatason yläpuolelle jäävät rakenteet haittaa vesistön muuta käyttöä.

2) **Sotkamon kunnan ympäristö- ja tekninen lautakunta** on lausunnossaan todennut, että maalämpöputkistojen asentamiselle ei tule myöntää lupaa. Sotkamon kunnan Vuokatin, Hiukanharjun ja Pöllyvaaran pohjavesialueiden suojelusuunnitelman (laadittu vuonna 2015) mukaan maalämpökaivojen poraaminen alle 500 m:n päähän vedenottamosta tulee kieltää. Kyseisessä tapauksessa on etäisyyttä lähimmälle kunnan pohjavedenottamolle 400 m.

Hankealueen vesistö on Sotkamojärven ja Pirttijärven yhdistävä kapeahko vesireitti. Hakemuksessa todetaan, että vesiliikenne hankealueella on vähäistä. Lausunnossa on tuotu esille, että hankealue on tärkeä vesireitti kahden taajaman ympärillä sijaitsevan järven välillä.

Lausunnon liitteenä on ote kunnan johtokartasta, josta käy selville, että suunnitellun maalämpöputkiston asennuskohdan läheisyydessä kulkee kunnan vesijohto.

Sotkamon kunnan rakennusjärjestys, joka on tullut voimaan vuoden 2016 alusta kieltää asemakaava-alueeseen rajoittuvilla vesistöillä lämmönkeruuputkiston asentamisen vesistöön.

Kunnan kaavoitusviranomaisen lausunto on sisältynyt annettuun ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoon.

MUISTUTUS

3) **Ylisotkamon osakaskunta** on muistutuksessaan todennut, että osakaskunnan tehtävänä on huolehtia kalakantojen hoidosta ja kalastuksen järjestämisestä. Edellytyksenä maalämpöputkistojen asentamiseen yhteiselle vesialueelle on tontin ulottuminen rantaan ja putkistojen asentaminen vain oman tontin kohdalle. Putkistot eivät myöskään saa haitata tulevia kunnallisteknisiä asennustarpeita.

Sotkamon kunnan ympäristö- ja tekninen lautakunta on hyväksynyt 11.12.2014 uuden rakennusjärjestyksen, joka kieltää maalämpöputkistojen asentamisen vesistöön asemakaava-alueella. Lämmönkeruuputkistojen asentaminen pohjavedenottamon lähialueelle on myös kielletty. Näillä perusteilla Ylisotkamon osakaskunta ei puolla luvan myöntämistä.

Mikäli aluehallintovirasto myöntää luvan niin Ylisotkamon osakaskunta myöntää pysyvän käyttöoikeuden 0,64 ha:n vesialueeseen 1 600 euron korvausta vastaan.

HAKIJAN SELITYS

Hakija on selityksessään todennut, että Sotkamon kunnan ja Kainuun ELY-keskuksen antamissa lausunnoissa mainitaan, että alueelle ei saa porata maalämpökaivoja. Hakijan hankkeessa ei tulla poraamaan yhtään kaivoa. Näin ollen pohjaveden suojelusuunnitelman mukainen kieltö porakaivojen poraamisesta pohjavesialueelle tulee tässä hankkeessa siten huomioiduksi ja noudatettua. Lämmönkeruuputkistot lasketaan ainoas-

taan viereisen vesistön pohjaan. Vesialue sijoittuu pohjaveden muodostumisalueen ulkopuolelle. Hiukan harjualueen pohjaveden virtaus on ennalta arvioitu antikliiniseksi, eli ulospäin vettä purkavaksi. On myös huomioitava, että jos putkistoissa oleva maalämpöneste Naturet vuotaisi vesistöön, se veteen joutuessaan laimenee veden virtauksen mukana ja hajoaa biologisesti eikä aiheuta terveydellistä haittaa eliöstölle, kasveille eikä ihmisille.

Asemapiirustuksista käy ilmi se, miten putkistot sijoittuvat vesistöön, taloyhtiöiden tontteihin nähden ja etäisyys vesistössä olevaan vesijohtoon sekä etäisyys vastarannalle. Taloyhtiöiden näkemyksen mukaan asennettavat putkistot eivät haittaa tai vaikeuta kunnallistekniikan mahdollisia huoltotarpeita nyt ja tulevaisuudessa. Vesistön vastarannalla oleva Syntiniemi on kokonaisuudessaan kaavamerkinnällä VP (puistoalue). Myös Syntiniemen kärjen kohdalla oleva vastaranta on kaavassa merkitty puistoalueeksi. Muutoinkin alueen rakentamiseen kaavoitetut tontit on rakennettu ja tämän vuoksi uuden kunnallistekniikan rakentamisen paineita kyseiselle vesistöalueelle ei ole.

Naapurikiinteistöjen mahdollisten maalämpöputkistojen sijoittamista alueelle estää jo voimaan tullut rakennusjärjestys. Hakemuksen tehneet taloyhtiöt ovat aloittaneet lupaprosessin maalämpöputkistojen sijoittamisesta vesialueelle vielä vanhan, vesistöputkistot sallivan, rakennusjärjestyksen voimassaoloaikana. Hakijat katsovat, että tämä seikka tulisi ottaa huomioon asian päätöstä tehdessä. Ylisotkamon osakaskunnan antamassa muistutuksessa todetaan osin virheellisesti, että uusi rakennusjärjestys olisi hyväksytty Sotkamon kunnan ympäristö- ja teknisessä lautakunnassa 11.12.2014. Tuolloin edellä mainittu lautakunta on vasta päättänyt asettaa uuden rakennusjärjestysehdotuksen nähtäville. Sotkamon kunnan antamassa lausunnossa todetaan asian oikea laita. Uusi rakennusjärjestys, joka kieltää vesistöputkistojen asentamisen on tullut voimaan vuoden 2016 alusta.

Sotkamon kunnan lausunnossa on tuotu esille se, että hankealue olisi tärkeä vesireitti kahden taajaman ympärillä olevan sijaitsevan järven välillä. Hakijat ovat katsoneet, että vesistön pohjaan asennettavat putket eivät tule millään tavoin haittaamaan tai estämään vesireitillä tapahtuvaa vesiliikennettä. Putket ovat vesistön pohjassa, pohjan muodosta riippuen noin 3–6 m:n syvyydessä. Vesiliikenne on nykyisellään vähäistä pienveneliikennettä. Kainuuntiellä oleva vesistön/salmen ylittävä silta itsessään rajoittaa veneiden kokoa pieneksi.

Hakijat ovat edelleen katsoneet, että hanke ei loukkaa yleistä tai yksityistä etua ja hankkeesta yleiselle ja yksityiselle edulle saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleiselle tai yksityiselle koituihin menetyksiin. Hanke ei vaaranna yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta. Hakijoiden maalämpöputkiston asentamista puoltaa yksilön tai yhteisön vapaus valita energiantuotantotapa. Maalämpöratkaisulla saavutetaan ympäristöministeriön asettamat energiankulutustavoitteet ostoenergian määrässä. Eri lämmitysmuotojen kertoimet ovat sähkölämmityksen osalta 1,7, kaukolämmön osalta 1,0 ja maalämmön osalta 0,5.

HAKIJAN SELITYKSEN JOHDOSTA PYYDETTY VASTASELITYS

Aluehallintovirasto on lausunnon ja muistutuksen antaneille varannut tilaisuuden antaa vastaselityksen hakijan selityksen johdosta. Sotkamon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, Kainuun ELY-keskus ja Ylisotkamon osakaskunta ovat ilmoittaneet, etteivät anna vastaselitystä. Sotkamon kunta on aluehallintoviraston pyynnöstä toiminut sekä kumotun että voimassa olevan Sotkamon kunnan rakennusjärjestyksen.

ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU

Aluehallintovirasto hylkää hakemuksen.

RATKAISUN PERUSTELUT

Hakijat ovat hakeneet vesilain mukaista lupaa maalämpöputkistojen asentamiseen vesistöön. Vesilain (587/2011) 3 luvun 2 §:n mukaan vesitaloushankkeella on oltava lupaviranomaisen lupa, jos se voi muuttaa vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos esimerkiksi aiheuttaa pohjavesiesiintymän tilan huononemista, aiheuttaa vahinkoa tai haittaa kalastukselle tai kalakannoille, aiheuttaa vahinkoa tai haittaa vesiliikenteelle tai muulla edellä mainittuun verrattavalla tavalla loukkaa yleistä etua. Vesitaloushankkeella on lisäksi oltava lupaviranomaisen lupa, jos muutos aiheuttaa edunmenetystä toisen vesialueelle, kalastukselle, veden saannille, maalle, kiinteistölle tai muulle omaisuudelle.

Vesilain 1 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan vesilakia sovellettaessa ja muutoin lain mukaan toimittaessa on noudatettava, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) sekä sen nojalla säädetään tai määrätään.

Maankäyttö- ja rakennuslain 14 §:n 1 momentin mukaan kunnassa tulee olla rakennusjärjestys. Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan rakennusjärjestyksessä annetaan paikallisista oloista johtuvat suunnitelmallisen ja sopivan rakentamisen, kulttuuri- ja luonnonarvojen huomioon ottamisen sekä hyvän elinympäristön toteutumisen ja säilyttämisen kannalta tarpeelliset määräykset.

Maankäyttö- ja rakennuslain 14 §:n 4 momentissa todetaan, että rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä ei sovelleta, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa, asemakaavassa tai Suomen rakentamismääräyskokoelmassa on asiasta toisin määrätty.

Maankäyttö- ja rakennuslain 126 a §:n 1 momentin 12) kohdan mukaan maalämmön hyödyntämiseen tarkoitetun lämpökaivon poraaminen tai lämmönkeruuputkiston asentaminen rakennuksen lämmitysjärjestelmää vaihdettaessa tai uusittaessa taikka käytettäväksi lisälämmönlähteenä (maalämpö) ovat toimenpideluvanvaraisia toimenpiteitä. Lain 130 §:n 1 momentin mukaan toimenpideluvan ratkaisee kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Voimassa oleva Sotkamon kunnan rakennusjärjestys on tullut voimaan 4.1.2016. Hakijoiden kiinteistöt sijaitsevat Hiukan pohjavesialueella, jolla voimassa olevan Sotkamon rakennusjärjestyksen liitteen 1A mukaan maalämmön keruuputkiston asentamiselle tai keruukalvon tekemiselle edellytetään aluehallintoviraston lupaa. Hakemus on tullut vireille 18.6.2015. Silloin voimassa olleen rakennusjärjestyksen kohdassa 8.1 on määrätty, että tärkeillä pohjavesialueilla öljy- ja polttoainesäiliöt sekä muut vaarallisten aineiden säiliöt ja varastot tulee sijoittaa maan päälle ja varustaa suoja-altaalla. I-luokan pohjavesialueilla tulee välttää pohjavettä pilaavan toiminnan harjoittamista ja rakentamista.

Vuoden 2016 alussa voimaan tulleen rakennusjärjestyksen kohdassa 2.2 todetaan, että asemakaava-alueeseen rajoittuvilla vesistöillä ei sallita lämmönkeruuputkiston asentamista vesistöön. Kohdassa 13.3 todetaan, että rakennusvalvontaviranomainen voi poiketa erityisestä syystä rakennusjärjestyksen määräyksestä, jollei se merkitse määräyksen tavoitteen olennaista syrjäyttämistä. Sotkamon kunnan ympäristö- ja tekninen lautakunta sekä kaavoitusviranomainen ovat lausunnossaan muun muassa kyseiseen kieltoon viitaten vastustaneet hanketta.

Rakennusjärjestyksessä ei ole siirtymäsäännöstä, jonka seurauksesta hakemusasias tulisi ratkaista hakemuksen vireille panon aikana voimassa olleen rakennusjärjestyksen määräyksiä soveltaen. Näin ollen aluehallintoviraston on asiaa ratkaistaessa otettava Sotkamon kunnan voimassa olevassa rakennusjärjestyksessä olevat määräykset huomioon.

Vesilain 3 luvun 4 §:ssä säädetään luvan myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Pykälän 1 momentin mukaan lupa vesitaloushankkeelle myönnetään, jos hanke ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua tai hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Aluehallintovirasto on maanmittauslaitoksen kiinteistötietopalvelussa (KTJ) tehnyt pinta-alamittaustyökalun avulla arvion, jonka mukaan hakijoiden kiinteistöjen puoleisen rannan ja vastarannan välisen vesialueen pinta-ala on alle 3 ha. Hakemuksen mukaan vesistöön asennetaan kaksi maalämpöputkistoa, joiden pituus on 100 m ja joiden vaatima pinta-ala on yhteensä 0,64 ha. Hakijat ovat selityksensä liitteenä olevan karttapii-rustuksen avulla osoittaneet, että putkistot asennettaisiin aikaisemmin esitettyä kauemmaksi vastakkaisesta rannasta. Putkistot on kuitenkin edelleen suunniteltu asennettavaksi vesistöalueen keskeiselle alueelle.

Koska hanke on Sotkamon rakennusjärjestyksen määräyksen 2.2 vastainen, loukkaa se sanottavasti yleistä etua. Hankkeen tuomat hyödyt lämmityskustannusten alentumisen muodossa on saatavissa vain hakijoille eli yksityisille eduille. Vesialueella olevat putkistot estävät ankkuroinnin ja vesialueen ruoppaamisen sekä saattavat vaikeuttaa kalastusta. Hanke rajoittaisi jossain määrin yhteisellä vesialueella olevaa toimintaa. Näin ollen hankkeesta saatava hyöty yleisille tai yksityisille eduille ei ole huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Yllä mainituin perustein luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty ja hakemus on hylättävä.

Sovelletut säännökset

Vesilain 1 luvun 2 §:n 2 momentti ja 3 luvun 4 § 1 momentti 2) kohta

LAUSUNTOIHIN JA MUISTUTUKSIIN VASTAAMINEN

Hakemuksen tultua hylätyksi enemmän lausunnon antaminen hakemuksen johdosta tehdyistä vaatimuksista ei ole tarpeen.

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 1 925 euroa.

Lasku lähetetään myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Maksu määräytyy aluehallintovirastojen maksuista annetun valtioneuvoston asetuksen (1092/2013) mukaisesti. Asetuksessa ei ole yksilöityä maksua maalämpöputkistojen asentamiselle vesistöön. Asetuksen mukaan muusta vesilain 3 luvun mukaisesta hankkeesta perittävä käsittelymaksu on 3 010 euroa. Jos maksutaulukon mukainen maksu olisi luvan käsittelyn vaatiman työmäärän perusteella kohtuuttoman korkea tai alhainen, peritään asian käsittelystä maksu, jonka suuruus on 55 euroa/h. Tässä tapauksessa käsittelymaksu peritään asian käsittelyyn käytetyn työmäärän perusteella (35 tuntia). Hakemuksen käsittelystä perittävän maksun suuruus on siten 1 925 euroa. Käsittelymaksu peritään myös kielteisestä päätöksestä.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

Hakija

Jäljennös päätöksestä

Sotkamon kunta

Sotkamon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue (sähköpostitse)

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Pohjois-Suomen kalatalouspalvelut (sähköpostitse)

Suomen ympäristökeskus (sähköpostitse)

Ilmoitus päätöksestä

Asianosaiset

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ilmoitustaululla ja päätöksestä kuulutetaan Sotkamon kunnan virallisella ilmoitustaululla.

Päätös julkaistaan internetissä aluehallintoviraston Lupa-Tietopalvelussa.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Anna-Maria Juntunen

Heidi Nyman

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Anna-Maria Juntunen.

Asian on esitellyt ympäristöylitarkastaja Heidi Nyman.

HN/hh

Tiedustelut: asian esittelijä, puh. 0295 017 660 tai 0295 017 500.

Liite

Valitusosoitus

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen	Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muu- tosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Valituskirjelmä on toimitettava liitteineen Poh- jois-Suomen aluehallintovirastoon.												
Valitusoikeus	Valituksia päätöksen johdosta voivat esittää ne, joiden oikeutta tai etua asia saat- taa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asian-omaiset kunnat, ELY-keskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut yleistä etua valvovat viranomaiset. Valitusoikeus on myös saamelaiskä- räjillä ja kolttien kyläkokouksella ympäristönsuojelulaissa ja vesilaissa säädetyn mukaisesti.												
Valitusaika	Valitusaika päättyy 14.12.2016 , jolloin valituksen on viimeistään oltava perillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa.												
Valituksen sisältö	Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava – aluehallintoviraston päätös, johon haetaan muutosta – valittajan nimi ja kotikunta – postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muut- tavat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi) – miltä kohdin aluehallintoviraston päätökseen haetaan muutosta – mitä muutoksia aluehallintoviraston päätökseen vaaditaan tehtäväksi – perusteet, joilla muutosta vaaditaan – valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjel- mää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)												
Valituksen liitteet	Valituskirjelmään on liitettävä – asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikai- semmin toimitettu viranomaiselle – mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti sel- vitys asiamiehen toimivallasta – jäljennös valituskirjelmästä (jos valituskirjelmä toimitetaan postitse)												
Valituksen toimittaminen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon	Valituskirjelmä on toimitettava Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kirjaamoon. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka- ajan päättymistä. Valituskirjelmä voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjel- män on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot <table> <tr> <td>käyntiosoite:</td><td>Linnankatu 1–3</td></tr> <tr> <td>postiosoite:</td><td>PL 293, 90101 Oulu</td></tr> <tr> <td>puhelin:</td><td>vaihde 0295 017 500</td></tr> <tr> <td>telekopio:</td><td>08 - 3140 110</td></tr> <tr> <td>sähköposti:</td><td>kirjaamo.pohjois@avi.fi</td></tr> <tr> <td>aukioloaika:</td><td>klo 8–16.15</td></tr> </table>	käyntiosoite:	Linnankatu 1–3	postiosoite:	PL 293, 90101 Oulu	puhelin:	vaihde 0295 017 500	telekopio:	08 - 3140 110	sähköposti:	kirjaamo.pohjois@avi.fi	aukioloaika:	klo 8–16.15
käyntiosoite:	Linnankatu 1–3												
postiosoite:	PL 293, 90101 Oulu												
puhelin:	vaihde 0295 017 500												
telekopio:	08 - 3140 110												
sähköposti:	kirjaamo.pohjois@avi.fi												
aukioloaika:	klo 8–16.15												
Oikeudenkäyntimaksu	Vaasan hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäynti- maksu on 250 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myös- kään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on vali- tuskirjelmäkohtainen.												